

LA SENYERA FEDER

Porta-veu de la Joventut Republicana Federal

REDACCIO: August, 14, baixos
ADMINISTRACIO: Plassa Olózaga, 10, ent.
No responem dels articles firmats.

Tarragona 26 de Janer 1908

Preus de subscripció
Catalunya y Nacions ibèriques, trimestre, 1'50 pts
Estranger..... 2'00 »
Nom. 17

LA EDUCACIÓ LAICA

Escola de 1.ª Ensenyansa

Robolledo, 4 baixos

Ensenyansa científica y racional. Clases especials de repàs, reforma de lletra y preparació pera la 2.ª ensenyansa.

S'admeten recomenats y externs.

Per Catalunya

y pel Sufragi

"Si la Solidaritat se rompés, la ruptura vindria sempre per un governamentalisme de les dretes, temeroses, tal volta, de que un major grau en l'autonomia de Catalunya, concedit per una nova llei de règim local, retornés, en la pura del sufragi directe, la victòria barcelonina als elements d'esquerra, als elements republicans."

GABRIEL ALOMAR.

Lo que'l gran Alomar anunciava dies enrera està a punt de realitzar-se. La dualitat iniciada entre la dreta y la esquerra catalana ab motiu de la non nata y ja famosa llei d'Administració local va accentuantse de dia en dia y la ruptura no's farà esperar pas gaire. Ho demostra la campanya d'habilitats y discreteses que ha emprés certa part de la premsa de la dreta. Ho demostra també la conjunció d'elements diversos que s'acobliaren pera derrotar al patrici català en la elecció de president de la cambra de comers barcelonina. Y posá terme an aquestes demostracions el fet importantíssim de que un diari de la dreta, per combatrer el sufragi, citi, com a testimoni de major escèpció, les declaracions d'un ferrouxista enemic de Solidaritat y per tant recusable en el plet dels elements que la componen.

Hi ha encare un altre cosa que fa més greu el perill de Catalunya y dels elements de la esquerra, y es—cal confessarho per prevenirnos—que la dreta catalana té una forta organizació en tant que l'esquerra careix en absolut de llastos de relació que fassin d'ella un nucli fort y potent que pugui senyalar una orientació práctica y viable en un moment determinat.

Es, doncs, urgent, imperiosament urgent que's constitueixi a Catalunya la gran, la verdadera Solidaritat, la Solidaritat de majúsculas, aon no hi capiguem més que els que pensin alt, sentir fonament y mirin endavant sempre.

Y aixó es precis que's fassi prompte, pero sense apressaments que sian causa d'oblits imperdonables ni de discrepancies interiors. Per aixó soc un entusiasta admirador dels iniciadors del primer Congrés català de Joventuts Republicanes.

Y es també imprescindible que totes les entitats radicals—les de les grans ciutats y les de les viles petites—imitant la conducta dels catalanistes de Piera, surtin a propagar les ventatjes del sufragi y a enardir els cors en llur defensa.

Prediquém doctrines al poble pero organisémo al propi temps, sols així podrém fer de nostra Catalunya una nacionalitat gran y forta. Els pobles concients y ben organísats fan sempre via al progrés.

J. BRU FERRER.

Del Mestre

Lecciones de controversia federalista

V
Yerran también los que creen que los federales estamos reñidos con el ejército. No somos ciertamente amigos de la guerra. No lo admitimos sino con el fin de emancipar pueblos ó abrir vías cerradas por el egoismo ó la barbarie. Ansiamos evitarlas, y si hubiéramos ahora ejercido el poder, habríamos evitado las que há tiempo nos perturban y nos llevan á la ruina.

Con la sola aplicación de nuestros principios habríamos desarmado á nuestras colonias. Las habríamos hecho autónomas á la par de las regiones de la península, y si aun con esto hubiésemos conseguido pacificarlas, las habríamos declarado independientes bajo las más equitativas condiciones, que no somos de los que reconocen el derecho de conquista ni creemos que contra la libertad de los pueblos baste ni la prescripción de siglos. Habríamos así imposibilitado la intervención de los norteamericanos en Cuba y la subsiguiente guerra.

No por esto consideramos que pueda la Nación vivir sin ejército. Lo ha de haber para garantir la libertad y el orden y servir de núcleo á las fuerzas que un día conyenga levantar en defensa de la Patria. Por nuestro sistema ha de haber un ejército y una armada federales, y en cada región ó Estado una milicia bien organizada, pronta á responder á los llamamientos de los poderes de la República.

Esto hay en los Estados Unidos, esto en Suiza, esto en todas las naciones federales. No es la misma la organización; si las fuerzas. De las de los Estados Unidos, tenemos, por desgracia, muestras claras y patentes. En tiempo de paz ne tiene aquella República sobre las armas sino 25.000 hombres; en guerra puede llamar á las filas hasta 10.000.000 de soldados. Dispone de una poderosa armada y de amplios arsenales donde incesantemente repara ó construye buques sin otros materiales que los de la tierra.

En Suiza constituyen el ejército federal los cuerpos militares de los cantones y todos los ciudadanos no exentos del servicio. En casos excepcionales, hasta los de cincuenta años pueden ser llama-

dos á las armas. Las usan todos y aprenden á manejarlas ya en las escuelas de instrucción primaria. Las ejercitan luego en anuales maniobras y revistas, y merced á las fiestas del Tiro nacional se hacen diestros tiradores. Hasta 510.000 se calcula que cabe poner en pie de guerra cuando la Patria pelagra.

No se puede, por desgracia, decir que esté asegurada la paz en el mundo. Prevalece aún la fuerza sobre el derecho; y los federales españoles entendemos que conviene que vivamos apercebidos, no para la ofensa, pero si para la defensa.

En tiempo de paz queremos los federales españoles un ejército corto y voluntario; en tiempo de guerra estamos por el servicio general obligatorio; no admitimos ni sustituciones ni redenciones á metálico. Queremos que, como en Suiza, los ciudadanos aprendan de niños el manejo de las armas y del tiro en una fiesta nacional seguida de maniobras militares.

Somos Nación marítima; queremos además una armada con que defender las costas.

¿Somos bastantes explícitos?

F. PI Y MARGALL.

Sava cultural

La falta de paralelisme social de alguns pobles no es mes ni menys qu' una veritable semblansa de la natura. Equívocs tranzitoris. Altíssims y arrogants cimds' extesas y no conreudas montanyas, y avencs foscos, profons, terribles. Ideals sublímils, bells, ensomnis, voladas d'orgullas aligas, adols de feras, y luego ignorancia, analfabetisme, gents descalsas, homes raquítics, metodos de la velluria y un pessimisme que denigra, que rebaixa. Tenim, doncs, qu'harmonisar nostres idees, coronar els puigs de grandesa inútil y omplená las terribles fondonadas. Mentres siguém esclaus de equívochs propis, jamay serém lliures. L'equitat deu salvarnos.

Y l'equitat sols s' alcansa ab l'educació. No pot serhi la democracia sens l' instrucció de las masses, sens l'educació del poble; d' aquest home primitiu, d' aquest nen civilisat. Solsament es lliur qui sab ser lliure. L' analfabetisme es la esclavitud més rastrera. Es una negra taca á l' historia dels pobles moderns. Nostra regió farà breu llur obra d' engrandiment y predomini nacionalista, iniciant una enérgica lluita pera'l foment d' una educació d' utilitat práctica. Es necessari que l' idea de l' instrucció s' arrapi a tots los cervells, que com una ventada netegi tots los camps, que penetri a la barraca del pajés y al piset del jornalero. que no respecti classes ni posició social, que grilli en la conciencia de nostres administradors, en las instituciones públicas, en tots los nucls productors del terreny.

Lo no saber es perillós. Ens conformem ab lo brillar de quelcom esplendorosa llum de llurs ciutats y no fem cas

dél destí de las grans masses qu' arrastran una vida morta, trista y servil frecuentment.

Sembla mentida una existencia tan nombrosa del analfabets. Després busquem la causa de revolucions inoportunas, de arrancs violents, de mals crònics, y no 'ns fem capassos de que tot consisteix en la falta d' instrucció.

Perqué un ser sense educació sols obra per herencia, com per instint de la falta instructiva dels seus prop-passats y d' aquí 'ls regustos, los erros, la delictat criminal en los pobles y en la montanya, tot consecuencia de l' ignorancia. L' analfabet no pot judicar inteligentment. No sap apreciar los merits de las questions que se l' hi presentan. Indica y obra instintivament, may volitivament. D' aquí 'ls sacudiments socials, las lluitas sagnants, lo retrocés material. D' aquí qu' un escamot de vius, d' homes ingeniosos y espervillants, conseqeixen las mes de las vegadas satisfacer sas bordas ambicions, dirigir al seu capritxo la cosa pública, y estelli contra el solt, esmicolantho tot, lo delicat mecanisme del aparell social.

No's pot negar que en llur poble conviuen influencias verinosas, forsas retrospectivas, ideas rancias que 'ns quedan com trastos vells y desllorigats de las civilizacions passadas. Y que tamoch es possible, baix l' estat actual de cosas, coronar una gran obra, si fácil teoricament, no molt factible en lo terreny de la práctica. Eus aquí hont troba aplicació l' anarquía individual. Tindrà de vencer, los impediments y's triunfará. L' educació ve a capgirar la testa de Catalunya, ve á enlairarla, á ferla mes forta; ve á corregir faltas y á enfonsar los mals tranzitoris, que endogalan nostre societat encar malalta.

Pró aquesta cultura que pregoném y fermament convensuts posem per contravereno social, te que fugir de la rutinaria ensenyansa que fins avui nos han donat los governs centralisadors, com no te que fer cas dels perjudis que las familias opan al procediment dels moderns mentors intentan desviar l' ensenyansa del ver camí que te trassat malgrat las rutinarias manies dels pares, quins en lloc de ajudar la missió del magisteri l' entrabancan ab sas imposicions redicues y grolleras, com si ells fossin los verdaders mestres. Y aquestos també dehen reformarse, millorar-se pera coneixer mes psicologicament als nens, puig lo memorisme, á mes de ridicol, es un destorb pera l' avenç de sa veritable missió, ja que no tots los deixebles tenen sas facultats desenrotlladas per lo mateix sentit, com tampoc llurs orgadisacions son las mateixas per lo que no basta ja la psicología del mestre, si que bona companyia li fa la fisiología infantil.

Com los mestres no son prou mestres degut á la pobre manera de ser las Normals ab sos cursos curts, ab sas assignaturas incompletas y ab los metodos antiquats rutinariament, ja que 'ls go-

berns no allargan los presupuestos para mejorar los sours, convé, y es de presisa necesitat, que las classes adineradas ajudin á las Juntas Provinciales pecuniariamente y, aïxis, ab l'esperansa de ésser millor pagats los mestres, llavors no estudiarán sòls los fills de viuda, los pobres anémics, los equivocats, los esguerrats, com avui per desgracia son los que a l'ensenyansa s' dedican, conservan sempre 'ls resabis d' una herencia faltada de bona educació, veient fruir llavors de pertot homes, que devant d' un regular pervindre, tindran vocació per lo magisteri, del mateix modo qu' avuy omplen las Universitats para llicenciarse ab altres facultats mes retribuïdas y per lo tant, consideradas de mes lluïment.

Eus aquí la causa del retrás de nostra cultura: Rutinarisme, oficial; desconfiansa de uns pares la major part analfabets, y de uns mestres poc trevallats y poc trevalladors vinguts d' unas masas populars tan incultas que sens que ells vulguin trasllueixan sa incultura. Y com las llevors son dolentas, cap fruit sa han pogut conquerir.

Y ja que l' estat no fá 'l miracle, los homes instruits, las entitats activas de tota ciutat, de tot poble, de tot llogaret, tenen ineludiblement que imposarse la carga d' aquesta millora del verdader fonament de la grandesa nacional. Aixís, sensilla, humil, pacífica, te de comensar l' obra santa d' una vera revolució; educant á las turbas. als tímids, als indiferents. L' analfabetisme será un gran obstacle, pró també será una gloria 'l véncel instituint centres d' ensenyansa particular ja que l' oficial no respon á las mes precisas necessitats de vida, com també establint escoles per mestres d' hont surtin veritables aymadors de l' infancia, quins per ella y ab ella s' acoronin per conviuerehi.

Y com estic plenament convenut que 'ls asuntos culturals son germans dels asuntos socials y polítics, pretenc ab veniders articles desenrotllar mas ideas, nascudas de ma llarga práctica, per si hi ha qui los segueixi ó be millori en benefici de tots, ja que l' educació no sòls refina l' inteligencia sino qu' indueix a vigoritzar el cos. contribueix al progrés material del país y produeix pobles cultes, sanitosos ab sa moral, fermes ab sas ideas y grans ab sas activitats, qu' es lo millor que pot esperar obtindre nostra estimada Catalunya.

RAMÓN DE P. MARTORELL-FONT.

Sant Feliu de Llobregat.

L' Arrendataria de consums

Torna l'Arrendataria que a Tarragona sofrí ma molestar ab noves exigencies al comerç y al públic en general, per lo que creïem d'actualitat reproduir els principals paragrafs de la moció que el nostre amic Sr. Redón va llegir en la sessió del Ajuntament el dia 12 d'Octubre de 1906.

Diuen aixís:

«L'actual Arrendataria té un contracte ab l'Estat, en virtut del qual s'encarrega de la cobransa a Tarragona de l'impost de consums durant cinc anys, havent comensat el 1.º de Janer de 1904 y acabant, per lo tant, el 31 de Desembre de 1908. L'Arrendataria a cambi del cobro de l'impost ingressa cada mes a la Delegació d'Hisenda 40.439'06 pessetes, de les quals 20.575'26 son per l'Estat y 19.836'80 son per el nostre Ajuntament.

Cobra l'Arrendataria el maxim de les tarifes y per els datos indicats entrega la mateixa cantitat a l'Estat que a la Ajuntament, puig la petita diferencia que s'observa pervé del conveni de la sal.

Dels procediments que l'Arrendataria ha usat per efectuar la cobransa no cal parlarne: els fets de Janer d'ara dos anys van ésser l'explosió de l'indignació del poble pels brutals atropells de que era víctima. Varen cremarse totes les casilles y varem estar tota una setmana sense que ens cobresin consums. Per aquells fets, alguns trevalladors foren empresonats, mestres que, a l'Arrendataria l'Estat la va indemnisar ab la bonica cantitat de 240.000 pessetes. ¡Bon profit li fassi!

Sembla talment que l'Arrendataria vol tornar a donar motius per que lo de aquells dies se reproduexi. No la devém complaure. Devém combatrela, sí, a totes hores, pero ab la Llei a la mà, ab les armes que la Llei ens dona, y, creyeume que si aixís ho fém li ocasionarem més mal que ab la crema de casilles.

La llástima es que l'Ajuntament aquestes armes no les hagi ja empleiat! La Ajuntament y, permeteu que us ho digui, es el principal culpable de lo que succeeix.

Y ho demostraré. ¿Qué ha fet l'Ajuntament en contra dels abusos que comet l'Arrendataria? Rés. ¿Quines reclamacions ha dirigit a la Superioritat en contra de l'Arrendataria? Cap. ¿Quan ha amparat en el seu dret als ciutadans que s'han vist perjudicats per l'Arrendataria? Mai. Fins, encare que sembla increïble, aquí han vingut fills y veïns de Tarragona a demanar justicia dels atropells fets per l'Arrendataria y empleiat d'aquesta Corporació varen contestar que l'Ajuntament no tenia rés que veure ab els consums. ¿Es aixó possible? ¿Per que hi ha, doncs, una Comissió de consums? Devém concretarnos, única y exclusivament, a cobrar ab tota puntualitat y satisfacció la part máxima de lo qu'ens correspón?

A l'Ajuntament no l'han conmogut ni les protestes, ni'ls crits de rabia, ni la sang derramada dels nostres convehins.

No sembla sino que l'Arrendataria a n'el nostre poble, tan soferit, tan pacient y tan sumís, vulgui aplicar aquells versos castellans tan coneguts:

*Ambos lo pagaremos á escote
tu pondrás la espalda, yo el garrote.*

¿Ha d'ésser y ha de durar més aixó? ¿No'ns hem de redressar d'una revolada y tractar a l'Arrendataria de potencia a potencia?

¿No n'hi ha ja prou ab que l'Arrendataria sigui la culpable de que'ls forasters s'allunyin de Tarragona com d'un poble apestat?

¿Y no ha de trovar l'Ajuntament remei an en aixó?

Jo us indicaré un, pero avans faré una relació detallada d'algunes de les exaccions ilegals, abusos y malifetes portades a cap, per l'Arrendataria, perque siguin després trasmeses al senyor Delegat d'Hisenda.

Diu l'article 34 del Reglament de Consums de 11 d'Octubre de 1898: «Por punto general, no serán abiertos ni reconocidos los equipajes de los viajeros cuando manifiesten sus dueños que no contienen especies de adeudo; pero en el caso de sospecha vehemente, se procederá á abrirlos y reconocerlos, procurando causar las menores molestias posibles.

Los dueños de los equipajes podrán exigir que se ponga guantes blancos de hilo ó de algodón el dependiente del

resguardo que pretenda hacer el registro.»

Y diu el Reglament especial de 29 de Setembre de 1885:

«Art. 41. Todos los empleados del Resguardo y de la Administración del impuesto guardarán al público toda clase de consideraciones, empleando buenas formas, y procurando ser muy parcos en palabras.»

¿S'ha fa res d'aixó? ¿Qui no ha vingut a Tarragona ab maletes y no s'ha vist molestat y vexat pels empleats de la Arrendataria? ¿Quantes vegades mans brutes y asqueroses no han remenat robes netes y regirat coses de menjar? ¿Quan s'han posat guants els empleats? ¿Quan han tingut ab el públic les consideracions que se li han de guardar?

No fa gaires dies que el *Diario de Tarragona* al donar compte de la brutal agressió de que fou objecte el jove Francisco Rosell per part d'un consumer, comensava el solt ab les següents textuals paraules:

«Si la compañía Arrendataria de consumos pone gente criminal para el resguardo, no le ha de extrañar que un día se promuevan sucesos graves.»

Fá uns quinze dies en un judici a la Audiencia, en contra de dos empleats de consums, deia l'acusador privat En Pere Lloret en el seu brillantíssim informe:

«Tarragona ha soferit la cobransa de l'impost de consums per mediació de la Ajuntament, dels gremis, per un altre Arrendataria, pero mai s'ha donat tan contingent de causes per qüestions de consums als Jutjats municipals y de 1.ª instancia com desde que hi ha l'actual Arrendataria.»

L'eloqüencia d'aquest fet demostra ben bé els procediments qu'usa l'Arrendataria.

Passaré ara a examinar les especies per les quals indègudament cobra consums l'Arrendataria, cometent un delicte castigat pel Códic penal.

Per no fer aquest article massa extens no transmetém integrament les alegacions que en la seva moció va fer el senyor Redón demostrant clarament que les olives verdes, llenya pera usos industrials, canyot, seu, y altres ingredients están exceptuats del pago de consums, malgrat lo qual l'Arrendataria cobra indègudament drets. També va demostrar que segons el Reglament de consums, del pes de les mercancies deu deduirsen la tara o pes brut, lo qual no verifica en molts cassos, alguns dels quals va citar.

Referent als tránzits, que ha promogut el conflicte actual ab la Cambra de Comerç, deia aixís el Sr. Redón:

«Son a diari les queixes dels que porten mercancies de tránzit, destinades al port, a les estacions o simplement per continuar la ruta cap a altres pobles. Unes vegades les regiren y malmeten, altres les foraden, altres les fan descarregar sense que després vulguin ajudar per tornarles a carregar. Tot un repertori de molesties que no hi ha ont escullir com a pitjor.

Diu l'article 102 del Reglament de Consums: «Las especies que atraviesen de tránsito por el casco no adeudarán derecho alguno; pero serán vigiladas desde el punto de entrada al de salida, y siempre que se estime conveniente, hasta el límite del radio.

La administración podrá también adoptar el sistema de poner marcas ó señales especiales en los fardos ó bultos que vayan de tránsito, los cuales, sin daño del contenido, sirvan para identificarlos en todo instantes y evitar la posibilidad de cambios ó sustituciones con el propósito de defraudar.»

Es ben terminant que l'Arrendataria pot posar marques o senyals a les mercancies que van de tránzit, pero sense dany del contingut. De com aixó ho compleix ne donará idea la carta que he rebut y que va llegir firmada per 9 amos de carros dels que acostumen fer el transport de mercancies de Reus a Tarragona. També va llegir un altra carta que havia rebut de la respectable casa comercial Massó y Ferrando queixantse del procedir de l'Arrendataria negantli en diferents ocasions els tránzits oportuns per enviar mercancies a Reus.

També va relatar que la casa Violet Frères va tindrer que fer una reclamació al cónsul de Fransa queixantse de que els empleats de l'actual Arrendataria; además de quedárseli una mostra de més de mitj litre a cada introducció de mistela que feia, li foradava els bocois en mitj de dues dogues, inutilisant les dues, quan foradant al mitj d'una no s'en feia malbé cap.

¡A tots, doncs, a pobres, a industrials, a pagesos, a comerciants, a tothom atropella l'Arrendataria!

Més lo que constitueix el colmo es lo comés en la propietat que té arrendada En Josep Brú.

Se presentaren a la finca dos empleats de l'Arrendataria a exigirli que baix cap concepte segués l'ordi vert que tenia sembrat que no pagués avans els corresponents drets de consums. ¿Som verament en un país civilisat? ¿En quina Llei, en quina disposició es funda la Arrendataria per fer tal exigencia?

No crec que cap Llei l'autorisi; lo que hi ha es que l'Arrendataria ha vist, perque ningú's queixava, que sempre l'impunitat més absoluta seguia a ne les seves arbitrariedades; per aquest motiu en lloc de reduirles, les ha aumentades; s'ha crescut.

Devant aquest procedir injust devém unirnos tots els tarragonins, per apoiar-nos mutuament en contra d'ella y per delatar a les autoritats les ilegalitats que cometi. Y fentho aixís es com més fácil será arribar a una solució.

La solució, en concepte meu, al problema de l'Arrendataria de consums que tant perjudica a Tarragona, no es altre que'l nombrament, per part de l'Alcaldia, de dos empleats d'aquesta Corporació donantlosi la especial missió de pendre nota de totes les queixes que de onze a dotze del matí vinguin aquí a exposar nostres convehins en contra dels actes de l'Arrendataria. Deurien posarse al corrent dits empleats de tot lo legislat referent a consums y tindrien qu'indicar a n'els reclamants els tránzits legals a seguir per obtindre satisfacció, redactantlosi els escrits y fins defensantos gratuïtament en les Juntas administratives. Es lo menos que l'Ajuntament pot fer en pró dels contribuents, de quals recorts ne participa ab un 100 per 100 de les tarifes que s'apliquen y majorment no tenint com no té cap gasto de cobransa.

Ja de si es l'impost de consums el més odiós y el més injust que's coneix y, per consegüent, devém vetllar perqué la Arrendataria no'l fassi encare més injust y més odiós.

El nostre objectiu envers l'Arrendataria ha de ser, avui per avui, obligarla al cúmpliment estricte de la Llei y més tard tractar ab ella la rebaixa de les tarifes a cambi de la menor percepció de lo que cobra l'Ajuntament, fent aquest gran economies y creant el major nombre d'arbitris, per resacirse de la menor cobransa per consums.

Y tant avui, com demá, com sempre exigir a l'Arrendataria el tindre personal culte, que guardi al públic les consideracions y respectes que li son deguts,

castigant severament qualsevol falta de educació o d'extralimitació en les seves atribucions.

Es el nostre ideal la supressió d'aquest impost, però fins qu'això se realisi devèm procurar que sigui lo menos penós possible.

No devèm defallir; malgrat qu'aquí m'ofega l'atmosfera que's respira, de egoismes y xorques ambicions, de baixa política, de caciquisme pur. Aquí se me han mort moltes ilusions que tenia en pró de Tarragona, qual decadencia, qual emigració continua d'obres y d'industrials tant me comou.

No devèm recular davant d'Empreses poderoses com la Fàbrica de Gas y la Arrendataria de consums, y per la meua part si alguna vegada sentis defalliments m'animaria 'l ressó de les paraules que tinc gravades al fons del cor de aquell meu venerable Mestre En Francisco Pi y Margall: "Siguis débil ab el débil y siguis ben fort ab els forts".

En el arroyo.....

Esbozo dramático

(Conclusión)

SOFÍA

Y muy triste; de lágrimas y sufrimientos. En mi rostro, en el que poco tiempo há resplandecía la alegría, puede leer algo.

GUILLERMO

(La mira fijamente.) Es cierto. Está usted pálida y marchita.

SOFÍA

¡Si he sufrido tanto! Si sufro tanto aún; y lo que me resta sufrir, Dios mío!

GUILLERMO

¿Vive usted sin esperanza?

SOFÍA

(Con tristeza.) La perdí hace tiempo. (Transición.) Mas, escúcheme, caballero; le estoy quizás molestando y voy á concluir muy pronto mi relato.

GUILLERMO

No me molesta; al contrario.

SOFÍA

Le he dicho que no soy lo que parezco y voy á probarlo.

GUILLERMO

¿Duda usted de mi caballerosidad?

SOFÍA

No dudo, pero todas las apariencias me condenan. Escuche usted. Yo, tuve una posición más desahogada de la que disfruto ahora.

GUILLERMO

Se le conoce.

SOFÍA

Hasta los diez y ocho años estuve en un colegio, y al salir de allí fué para ir á casarme al año justo

GUILLERMO

(Admirado.) ¿Es usted casada?

SOFÍA

Y madre, caballero. (Llora. Pausa.) Perdoneme si al mentar el nombre de madre, lloro. Estoy tan acostumbrada y son tantas las penas que me torturan, que en mis ojos no se seca el llanto.

GUILLERMO

(Aparte.) ¡Pobre mujer!

SOFÍA

Contraje estado con un hombre de buena posición; le amé con locura; él me correspondía y fui feliz. ¡Corta felicidad la mía! Una hermosa hija vino al mundo, y me consideré dichosa, pero el cielo diáfano de mi ventura se empañó muy pronto con una nube.

GUILLERMO

¿Perdió á su hija?

SOFÍA

(Con amargura.) A la que me dió la vi-

da.... caballero. Al poco tiempo perdía también á mi buen padre.

GUILLERMO

Pero le quedaba su esposo la hija....

SOFÍA

Eso me consolaba. En sus brazos busqué el vacío que había dejado en mi corazón tan terribles pérdidas, y deposité por entero mi cariño en ellos. Cicatrizábase la herida en mi alma, cuando un nuevo desengaño vino á abrirla. Aquel hombre que tan cariñoso se mostraba, cambió por completo; su carácter dulce, trocóse en brusco; por nada me maltrataba, y tirándose á la mala vida, dispuso muy pronto, en juegos y borracheras, todo su caudal. Aquí comienza mi calvario.

GUILLERMO

¡Dramas de la vida!

SOFÍA

Desde entonces, empezaron para mí y mi pobre hija las privaciones, los días negros y tristes. Sin cariño de nadie, falta de todo lo necesario, trabajé para alimentar al ángel de mi vida. De mi esposo solo recibía desengaños y golpes... y sin pan, agobiada por las deudas, malvendidos muebles y alhajas, llegué al triste estado en que me veo reducida. (Enjuga las lágrimas.) Mi hija idolatrada, el único consuelo de mi vida, enfermó; dos meses que está postrada en el lecho. Para que nada le faltara trabajé sin cesar. ¡Mas, para que llega el jornal de una mujer! Y hoy, día aciago para mí, se ha agravado de tal modo, que el médico me dió malas noticias, solo me dijo podría salvarse dándole una medicina que vale un duro. ¡Cinco pesetas! Caballero ¿de donde había de sacar yo éste dinero?

GUILLERMO

Es cierto.

SOFÍA

MI esposo vino á cenar y sin mirar á su hija enferma, salió como de costumbre....

GUILLERMO

(Con firmeza.) A emborracharse; no le avergüenza decirlo.

SOFÍA

Yo reflexioné; no me sostenia en pié, pues hace tres días que no duermo; pero mi hija necesitaba para curarse la medicina; y decidida á todo, salí á la calle cuando anochece.

GUILLERMO

Descanse usted.

SOFÍA

Por cafés y plazas he implorado limosna, y aquí está todo lo recogido. (Saca el dinero.) ¡Cinuenta céntimos! Nada más he podido recoger. ¡La medicina vale cinco pesetas! con ella puede salvarse mi hija. ¿Que no hará una madre para su hija? Viendo que no podía reunir el dinero, he pensado en entregar mi cuerpo.... Esa es toda mi historia caballero. (Se esconde la cabeza entre las manos.)

GUILLERMO

Su acción no le rebaja; levante usted la cabeza noble mujer, santa madre; este sacrificio le enaltece. (Saca un billete de la cartera y se lo dá.) Tome usted.

SOFÍA

(Se levanta.) ¡Un billete del Banco! No, gracias, caballero, no puedo aceptarlo. (Con vehemencia.) ¡Cinco pesetas necesito, solo cinco pesetas para salvar á mi hija!

GUILLERMO

(Le dá á la fuerza.) Acéptelo usted.

SOFÍA

¡Oh gracias! Me habéis salvado dos veces. El nombre de usted caballero, para pronunciarlo en mis oraciones y bendecirlo con mis lágrimas.

GUILLERMO

Guillermo. Idos buena mujer, su hija necesita los cuidados de usted.

SOFÍA

¡Pobre hija mía! Adiós noble caballero... adios. (Coge su mano y la besa. Vase Sofía corriendo por el foro. Guillermo en mitad de la escena la contempla.)

GUILLERMO

¡Pobre víctima! Flor que en el arroyo hubiera manchado sus pétalos con el pestilente fango de las pasiones!... (Se oye cantar esta malaqueña.)

"Los celos son un puñal que causa profunda herida desgraciado el que los tiene; padece toda su vida."

(Salen de la taberna y cruzan por el foro, voceando, y cantando un grupo de hombres y mujeres achulapadas.) Alegre grupo. Hombres sin corazón y mujeres mercenarias y estériles. Para estos es el mundo. Quién sabe si confundido entre ellos está el esposo de la desgraciada madre.... ¡Sociedad imbécil! ¡Que dramas y tragedias sociales no ocultas en tu seno! (Vase.)

Telón rápido

R. HOMEDES MUNDO.

Plecs y esquinsades

Un aficionat a fer xarades y trenca-caps ens ha enviat tres o quatre d'aquestes y perque no torni a molestar nos més les publiquem ab solució y tot. Allá van:

- 1.ª Si la primera fan BONES y la segona també y tu jugues la contraria deixahó tot sobre'l tapet. ¡Vert!
- 2.ª En que se semblen els de certes tertulies ab els soldats romans que guardaven a Crist en la creu? En que jugaven al daus.
- 3.ª Y la policia ab els billets de Banc? En que quan fan mes falta es quan no'ls trobes.
- 4.ª Y els governadors ab Ponci Pilats? En que's renten les mans.

No sigui tan innocent, senyor xaradista y pensí que LA SENYERA FEDERAL te coses mes series, per omplir les planes, que 'ls seus trenca-closques.

Cassat al vol:

- D'ont vens noi, tan cap-ficat?
- De la tertulia, que m' han deixat mes net que una patena.
- ¿Que pot ser t' han atracat?
- ¡Pitjor! Tiravan ab un dau fals.

—¿Que conspiren a la tertulia?

- No, perque ho dius?
- Perque veig que cada nit hi entren grupus d' homes.
- Hi van per si hi ha BONES o MALES noticies.

D'aquí?

—Del quefe dels xinós.

Bonica es, a fé, la situació de Tarragona desde uns quants dies en aquesta part!

Ja poden barallarse 'ls nostres veíns y poden desobeir les Ordenances Municipals quan els hi sembli, que la pau dels ciutadans la garanteixen els guardes municipals desde les casilles dels burots, ont presten servei tots diariament. O aprenen afer de sang-de-ruc, que tot podria esser.

Van tan bé les coses!...

- Aont te la campes?
- En el comers...
- Quin mal gust, noi!
- No m' embruto, que natejo.
- Ah, vaja!

Compost ja l' anterior plec, ens enterém que 'ls guardes municipals ja no presten servei desde 'ls fielats dels burots. Ho consignem, perque sapiguen els nostres lectors que hem tornat a la vida normal.

—Si no ho dius a ningú, te diré una cosa.

- T'ho prometo.
- El gobernador cobra...
- ¿Que dius are!
- La nómina.
- ¡¡¡Ah!!!

Solts y noves

AVÍS D'ADMINISTRACIÓ

Se prega als nostres suscriptors, de fora la provincia y dels pobles aon no hi haja passat el cobrador, se prenguin la molestia de remetrens l' import de les suscripcions en sagells de correu.

Aquesta nit comensará en el «Centre Federal» la temporada dels balls de Carnestoltes. L'element jove d'aquella societat y la «Joventut» volen que l' actual temporada

superi a les anteriors, y a l' efecte, en la llista d'abonats hi figuren ja molts socis. Un quartet dirigit per l' intelligent músic En Pau Ricomá, amenisarà la serie de balls.

Es de creure, doncs, vist l' entusiasme de la juvenalla del Centre y de la Joventut, que resultarán molt lluits els balls de Carnestoltes en aquella societat.

El dijous últim a quarts de tres de la matinada la policia barcelonina es personá en casa de nostre bon amic y correligionari En A. Rovira Virgili y se'l endugué prè.

Mercés a les gestions d'En Ildefons Suniol, després de declarar en la causa que s'instrueix contra ell per articles y caricatures de *La Revolta*, fou posat en llibertat.

Celebrarém no tinga conseqüencias desagradables.

La distingida dama de aquesta localitat D.ª Maria Domènech de Cañellas, coneguda en el camp de les lletres catalanes pel pseudónim *Josep Miralles*, ha guanyat un accésit en el concurs de noveles que havia organiat la revista *Feminal* de Barcelona.

Li enviém la nostra mes entusiasta felicitació.

L' esposa del nostre amic y correligionari En Francesc Claravalls, vá donar a llum ab tota felicitat una hermosa nena.

Fem avinent la nostra enhorabona an aquella apreciable familia.

Diario de Tarragona calificava dies enrera de *culto centro* al «Ateneo Tarraconense de la clase obrera».

Si es per les clases de ensenyansa hi estém conformes pero si ho diu per les funcions teatrals, la veritat, no hi veíem la cultura.

Máxime després de veure *l'Iluso* y de anunciar la «Patria chica» que Guttamón califica de *tan deseada*.

Se 'ns diu que la *Juventud dels jóvenes bárbaros* d'aquesta ciutat, s' ha fet solidaria.

Nosaltres creíem que l' amic que 'ns ha informat no se n' ha enterat be, puig sabem que desde molt temps, aquella *Juventud*, es *solitaria* en lloc de solidaria.

No es veritat, senyors *rebeldes*?

La conferencia que 'l darrer diumenge doná 'l Sr. Lloret en la «Unió Democrática Nacionalista», en defensa del sufragi universal, resultá brillant, assistinthi un nombre públic que aplaudí entusiasticament a l' orador.

En la mencionada societat, aquesta nit, hi donará un'altra conferencia 'l president de l' «Unió Catalanista» de Barcelona, Dr. Martí Juliá.

La Junta d' Obres del Port d' aquesta ciutat ens ha remés un exemplar del «Informe de la Direcció facultativa prop del projecte de reforma y millora de les estacions de ferrocarrils de Tarragona» presentat per les respectives companyies concessionaries».

Agrahim l' envió.

Secció oficial

Comité Republicá Federal

Se convoca a tots els socis del Centre, per avui a les tres y mitja de la tarde en el lloc social a Junta general extraordinaria de primera y única convocatoria.

Salut y República Federal.
Tarragona 25 de Janer 1908.—P. A. DEL C. L. El President accidental, F. Dalmar.

GRAN CRIADERO DE CEPS AMERICANS

— DE —
BRÚ Y PEREZ (S. en C.)

Ceps robustos, de grans arrels y primera qualitat.

Preus molt econòmics.
Carretera de Castelló (Quatre carreteres)
TARRAGONA.

Tipografia Tarraconense, Méndez Núñez, 5

BODEGA VINICOLA

DE DALMAU Y NIN

Especialitat en vins de taula, País y generosos a preus módics.
Únic dipòsit a Tarragona dels acreditats vins dels magatzems de Xerez Sanchez Romate, els quals s'expediran a preus sumament econòmics.

SE SERVEIX A DOMICILI

Teléfon nom. 67.

3, S. Agustí, 3.—Tarragona

PALLEJÀ FOTOGRAF

UNIÓ, 18

Casa fundada en 1863

Edifici construït exprefés pera fotografia

Reproduccions, ampliacions, postals, etc. y tota mena de treballs pels procediments moderns mes perfeccionats.

LA JOYA DEL CENTRO

DE JOSEP RIOLA

22, Rambla de Castelar, 22.—TARRAGONA

Vins de taula, Priorats, Rancis y Generosos.— Oli pur de oliva.— Gran assortit d'ampolles de licors y aiguardents de superior qualitat a preus molt econòmics. Xampany desde 3 a 10 pessetes l'ampolla.

SE SERVEIX A DOMICILI

GRAN FÀBRICA DE CALSAT

PERA PÀRVULS

CAVALLÉ Y MARQUÈS

CASA FUNDADA EN 1889

Afores de S. Francesc, 94.—TARRAGONA

AIGUES Y SALS DE MEDIANA DE ARAGÓN

Aigua mineral-natural purgant.—Preu de la ampolla 1 pesseta.
Sals naturals purgantes, depuratives, diurètiques, aperitives, lacsantes, obtingudes per evaporació espontània de l'Aigua de Mediana de Aragó.—Preu del frasc 2 pessetes.

Capseta Ideal La millor purga a l'alcans de tothom.—Cada capseta conté 25 grams de Sals Naturals, Purgantes de Mediana de Aragó; dosis més que suficient pera una purga: Preu 25 réntims la capseta.

Sals Naturals perfumades al Thymol pera loció y bany. Sulfatades-sòdiques, obtingudes per evaporació espontània de l'Aigua de Mediana de Aragó.

Pots de 1½ kilo, 3'50 pessetes; 1 kilo, 6 pessetes

Barrils pera 3 banys, 12 ptes.; 5 banys, 15 ptes.; 7 banys, 18 ptes.

Tolietto intimo de les senyores. Irrigacions vaginales y rentats vulvars ab la solució de les Sals Thymolades, son lo millor remey y més eficaç desinfectant pera prevenir y curar les afeccions de l'aparell genital femení.

CAPSETA SALUS contenint 6 paquets pera 6 irrigacions, 1 pesseta.

Sals del Pilar pera preparar la més estomacal y econòmica Aigua de Taula. Sens rival en les afeccions del pador, fetge, ronyons y ventrell. Caixa de 10 paquets pera 10 litres d'aigua: 1 pesseta.

Únic dipòsit en aquesta provincia: P. REDON, Plassa d'Olózaga, 10, entressol, TARRAGONA

PASTISSERIA Y COLMAT

SARAH BERNHARTD

DE LLUIS RIOLA

Gran laboratori de rebosteria y tota classe de pastells pera bodes, bateigs, etc.— Complet, assortit en capsetes especials pera bombons.— Objectes de luxe, xampanyes, vins y licors del país y de l'extranger.

Sant Agustí, 19.—Tarragona

FÀBRICA DE BRAGUERS

Y DE

Aparells ortopèdics (trencats)

Son molts els que venen braguers però molt pocs els que'n saben construir. Costa molt col·locar un braguer, però mes encare saberlo construir, puig avans de col·locarlo es indispensable saberlo construir perquè sense la ciencia y practica de construcció mal se pot adquirir la de col·locació.

No us deixeu atraure per aqueixos aplicadors de braguers que desconeixen per complet l'art de construir, anuncien la radical curació de les hernies o trencadures. EL BRAGUER ARTICULADOR-REGULADOR sistema Montserrat, es el mes practic y modern pera la retenció o curació de les hernies per cròniques y rebels que siguin.

Grans existències de braguers petits de goma pera la radical curació de les hernies congènites o de l'infancia y tot lo que s' refereix a Cirurgia y Ortopèdia.

Casa Montserrat, Unió, 34.—Tarragona

L' oïdo als sords

Sorolls y derrames de les orelles.—L' acció de l' AUDIPHONE invisible. Innombrables cures.

El descobriment de l' AUDIPHONE invisible pera la curació de la sordera, dels sorolls y remors de les orelles, que a França y a l' extranger ha causat la mes gran emoció, el periòdic *La Médecine des Sens*, la descriu magistralment y la nova edició ilustrada que acaba de sortir, deu posseir-la tothom.

Dels importants articles publicats per aquell periòdic, sobressurt especialment: «Estudi erudit dels sentits de l' oïdo y 'ls seus orgues».

L' origen y l' exposició de l' AUDIPHONE INVISIBLE; modo de funcionar y son empleu; acció curativa en les afeccions de l' oïdo.

COM S' ESDEVE SORD: correlació inevitable entre la gola, el nas y les orelles; *varies causes de la sordera*, etc.

Un estudi científic de l' anatomia fisiològica de l' orella donant l' exacte funcionament de l' orgue auditiu, etc.

D' ont provenen els remors, els rodaments de cap els derrames de les orelles, etc.

En fi: baix el títol de *Tribuna de les cures*, un grapat d' observacions curioses, de explicacions conmovedores, triades de les mes interessants cures y les mes recents relatives a la sordera, als remors, derrames d' orelles.

Ab el fi de propagar les excelències de l' AUDIPHONE invisible y del procediment de l' Institut de la Sordera, cada dia

SE REPARTEIX GRATUITAMENT

el periòdic *La Médecine des Sens*. Els lectors qu'encare no l' hagin rebut, se'ls prega 'l demanin desseguida al Director de l' Institut de la Sordera, 19, rue de la Pépinière, Paris. *La Médecine des Sens* se'ls hi enviarà franc y sense cap gasto. Consultes, tots els dies de les 10 a les 12 del matí y de les 3 a les 5 de la tarde.

LINEA REGULAR DE GRANS VAPORS

IBARRA Y COMPANÍA Societat en comandita

SEVILLA

Pera Valencia, Alacant, Cartagena, Aguilles, Almeria, Málaga, Cádiz, Sevilla, Bonanza, Huelva, (admetent càrrega pera Ayamonte y Isla Cristina), Vigo, Marín, Villagarcia, Carril, Corunya, Ferrol, Rivadeg, Gijón, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes, Sant Sebastiá, Bayona y Burdeos.

Servei ràpid eventual pera l' Nord d' Espanya, ab escala en els ports de Valencia, Alacant, Málaga, Cádiz, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander y Bilbao.

S' admet càrrega y passatger a preus reduïts.

Sortirà d' aquets port el pròxim dijous el magnific vapor espanyol

Cabo Ortegal

de 2.500 tonelades, capità Eduardo Sánchez. Admetent càrrega y passatgers pera 'ls esmentats ports.

Consignatari a Tarragona:

En MARIAN PERES

CARNICERIA

DE JOSEP RIBAS

Carn fresca de bou, moltó y anyell.
Se serveixen tota classe d' encàrrecs y provisions.

Cos del Bou, nom. 12.—TARRAGONA